

IZBORNI PROGRAM ODRŽIVOG RAZVOJA HRVATSKE – ORaH-a PROMIJENI SMJER! POSADI ORaH! ZaZELENI HRVATSKU!

Hrvatska stagnira. Bez obzira koja velika stranka bila na vlasti Hrvatska se ne mijenja, ne napreduje, ne postaje pravednija, organiziranija, bogatija i naprednija država. Bez obzira na deklarirani ideološki predznak u Hrvatskoj kao da je već deset godina na vlasti jedna te ista Vlada. Mijenjaju se ministri i premijeri, no struktura upravljanja, politike i jedno te isto pogodovanje ostaje isto. Zbog toga je Hrvatskoj potrebna promjena smjera. Promjena nije moguća s onima koji su nas doveli u sadašnje stanje jer primjenom istih modela nije moguć zaokret.

Promjena je moguća s ORaH-om. Naš cilj je ostvariti drugačiju, bolju, prosperitetniju i sretniju Hrvatsku. Takvu Hrvatsku možemo ostvariti samo složnim i razvojno usmjerenim djelovanjem, provedbom održivih ciljeva poštivanjem prava svakog pojedinca te sustavnom i pravednom raspodjelom javnih dobara i svih društveno-proizvedenih vrijednosti.

Kako? Ovako:

1. reformom javne uprave i pravosuđa u transparentne i učinkovite servise svih građana koji osiguravaju jednaka pravila igre za sve jer je Hrvatska gladna poštenja i pravde
2. regionalizacijom i financijskom decentralizacijom - teritorijalnim preustrojem Hrvatske, ukidanjem županija i formiranjem regija (četiri regije + Grad Zagreb) te drastičnim smanjenjem broja jedinica lokalne samouprave prema financijskom kapacitetu (do 150 jedinica lokalne samouprave)
3. poreznom reformom usmjerenom prema poreznom rasterećenju rada (postepeno ukidanje poreza na dohodak) te poreznom opterećenju kapitala i imovine
4. ukidanjem nepotrebnih birokratskih procedura te uvođenjem sustava tzv. check lista u procedure izdavanja dozvola i rješenja, zabranom traženja potvrda i dokumenata koje su u posjedu tijela javne uprave od strane građana
5. uvođenjem iznosa minimalne plaće po principu potrošačke košarice
6. stabilizacijom mirovinskog sustava ukidanjem II mirovinskog stupa te povećanjem iznosa minimalne mirovine
7. reorganizacijom zdravstvenog sustava koja će ga učiniti kvalitetnijim, racionalnijim, učinkovitijim, dostupnijim i pravednijim za građane
8. provedbom dugoročne strategije održivog razvoja Hrvatske koja se oslanja na projekte održive energetike, održive poljoprivrede, vodni sektor, IT te gospodarenje otpadom
9. snažnom institucionalnom i financijskom podrškom malim i srednjim gospodarskim projektima (posebno OPG-ovima te u sektorima turizma, energetike, IT-a, drvoprerađivačkim i drugim prerađivačkim industrijama jer na njima počiva zdrava ekonomija)
10. osnaživanjem vanjske politike u dijelu međunarodne trgovine, posebice u smislu zaokreta prema potentnim, a trenutno nedovoljno iskorištenim tržištima BRICS-a
11. snažnom informatizacijom javne uprave i gospodarstva implementacijom rješenja koja su se u drugim državama pokazala uspješnima u provedbi

12. transparentnošću u trošenju javnog novca transformacijom državnog i lokalnih proračuna iz tabličnih u projektne proračune te objavama svih transakcija i plaćenih računa na web stranicama tijela javne vlasti u realnom vremenu
13. uravnoteženim Državnim proračunom – izjednačavanjem prihoda i rashoda (smanjenjem rashoda, povećanjem prihoda intenziviranjem i povećanjem volumena gospodarskih aktivnosti)
14. povećanjem financiranja znanosti, obrazovanja, tehnologija i inovacija na 3% BDP-a u sljedećih pet godina te snažnim povezivanjem ovih sektora s gospodarstvom i potrebama gospodarskih subjekata
15. jačanjem nadzora nad bankarskim sektorom te korištenjem instrumenata monetarne politike u upravljanju krizom
16. potpunom legalizacijom i liberalizacijom konoplje u gospodarske, medicinske, rekreativne i osobne svrhe
17. stvaranjem poticajnog okvira za razvoj i jačanje oblika ekonomske demokracije – zadružarstva, socijalnog poduzetništva, radničkog dioničarstva i etičnog bankarstva
18. uvođenjem paritetne demokracije u javni i postepeno privatni sektor, suzbijanjem svih oblika diskriminacije svih subordiniranih i osjetljivih društvenih skupina.

Što građani i građanke Hrvatske očekuju od politike?

Naše je duboko uvjerenje da građani žele da politika ne bude estradna djelatnost, a političari neodgovorne medijske zvijezde. Građani žele da političari budu sposobni, odgovorni i poštenu radnici, jedni od njih, koji će im svojim radom osigurati dostojanstven život – plaće s kojima mogu pokrivati troškove života i normalne potrebe, pristojne mirovine, kvalitetnu i dostupnu zdravstvenu zaštitu, miran i siguran život u čistom okruženju. Za to im nije potrebno poznavati imenom sve ministre.

Što građani i građanke Hrvatske dobivaju realizacijom ovog Programa?

1. Rast zaposlenosti i smanjenje nezaposlenosti na europski prosjek u sljedeće četiri godine (s približno 18% na 11%)
2. Rast minimalne plaće na razinu mjesečne košarice – s 2.500 kn na 3.500 kn
3. Rast minimalne mirovine i njeno izjednačavanje s EU prosjekom
4. Zaustavljanje iseljavanja mlade i obrazovne radne snage iz Hrvatske
5. Smanjivanje javnog sektora i rast privatnog sektora
6. Efikasnu, transparentnu i pravednu javnu upravu i pravosuđe
7. Porast BDP-a za 5% u sljedeće tri godine
8. Bolju zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb
9. Rast izvoza, pad uvoza
10. Zaštitu od samovoljnog rasta kamata i iznosa kredita
11. Manje čekanja u redovima za razne potvrde i rješenja.

Kažu da je to nemoguće? Ne vjerujte im. Mnoge države to su ostvarile. Možemo i mi. Ne trebamo izmišljati 'toplu vodu', već primijeniti rješenja oprobana u praksi. ORaH zna kako i ima političku volju da to i napravi. Zato zajednički PROMIJENIMO SMJER!

Tko smo mi i zašto birati ORaH?

ORaH je jedina programska stranka u Hrvatskoj. Smatramo da je smisao politike djelovanje u javnom interesu što je nemoguće bez jasne i provedive programske platforme. Zbog toga smo u nepune dvije godine postojanja vrijedno radili na politikama te smo izradili, predstavili i o njima otvorili javnu raspravu o čak 40 različitih programsko-političkih dokumenata kojima smo obuhvatili sva važna društvena pitanja. Naše politike predlažu konkretna rješenja i mjere za poboljšanje stanja u područjima gospodarstva, društvene pravde i zaštite okoliša.

ORaH je progresivna stranka, stranka zelene ljevice, čija je programska platforma održivi razvoj koji podrazumijeva ravnotežu tri stupa na kojima počiva svako društvo – gospodarstva, zaštite okoliša i društvene pravde. Održivi razvoj često se poistovjećuje sa zaštitom okoliša, pri čemu se zaboravljaju stupovi gospodarstva i društvene pravde. No, nema održivog razvoja ukoliko SVA TRI stupa održivog razvoja nisu u ravnoteži. U tom smislu bez poštivanja društvene pravde ili ravnomjerne raspodjele društvenog bogatstva među građanima koji čine neko društvo nema ni održivog razvoja. Zbog toga materijalno bogata, ekonomski razvijena društva u kojima se poštuju viski standardi zaštite okoliša nisu održiva ukoliko u njima postoji veliki socijalni jaz između malenog broja ekstremno bogatih i velikog broja socijalno depriviranih. Nažalost, društvo u kojem živimo nije socijalno održivo društvo, ni u kontekstu Hrvatske, a ni u globalnom kontekstu. Stoga je iznimno važno paralelno s razvojem društva u ekonomskom i okolišnom smislu raditi i na razvoju socijalnih standarda jer jedino na taj način možemo realizirati održivi razvoj.

Za razliku od drugih političkih stranaka u Hrvatskoj ORaH ne nudi građanima ekonomsko čudo koje će Hrvatsku preko noći pretvoriti u obećanu zemlju realizacijom jednog ili par velikih projekata. ORaH se zalaže za ukupnu održivost u razvoju hrvatskog društva. To podrazumijeva provedbu cijelog niza malih koraka i discipliniranu provedbu nužnih društvenih reformi, posebice javne uprave i pravosuđa kao temeljnih alata za implementaciju društvene pravednosti, odnosno jednakih pravila za sve. Jedino te reforme mogu potaknuti i održivu pozitivnu promjenu u gospodarstvu.

U ORaH-u razumijemo da promjene ne dolaze preko noći i da na njima sustavno treba raditi kroz duži vremenski period. Vlastitim primjerom ćemo stalno ukazivati da su promjene moguće, da političari mogu i trebaju raditi u javnom interesu i da je taj cilj ostvariv jedino predanim radom i u suradnji s građanima.

I na kraju, zašto biste nam vjerovali kada su vas već toliki prevarili?

Zato što nudimo tim nekompromitiranih, poštenih i stručnih ljudi čiji je profesionalan uspjeh neovisan o politici. Zato što nudimo tim relativno mladih ljudi neopterećenih prošlošću i ideologijom. Zato što nismo pohlepni za foteljama i uhljebljenjem što smo i dokazali. Nismo prihvatili 'nemoralnu' ponudu koja bi nam osigurala osam 'sigurnih' mandata u Saboru, a Mirela Holy je jedina političarka u Hrvatskoj koja se odrekla odlično plaćenog petogodišnjeg mandata u EU parlamentu.

Mi smo ljudi koji govore ono što misle, i rade ono što govore. Za nas je vjerodostojnost najvažnija odlika političara. Stoga je odabir ORaH-a odabir drugačije i bolje Hrvatske.

MJERE:

GOSPODARSKI RAZVOJ

Strategija održivog gospodarskog razvoja

Sve uspješne države i civilizacije bile su i jesu uspješne zato što su bile i jesu dobro organizirane i disciplinirane su radile i rade na provedbi svojih planova i strategija razvoja. Ukoliko ne znamo što želimo i kako to i u kojim rokovima možemo postići nikada nećemo napredovati. Bez održivog i racionalnog planiranja te disciplinirane provedbe usvojenih planova uspjeh je nemoguć. Hrvatska, nažalost, nije država koja ima jasnu viziju kakva država želimo biti, a još manje imamo realne planove kako to postići. Htjeli bismo sve, a na kraju ne iskorištavamo ni one potencijale koji nam se nalaze doslovce pred očima. Država može biti gospodarski uspješna samo ako zna koji joj je cilj te na koji će način, s kojim sredstvima i u kojim rokovima doći do tog cilja. Nema uspješnog društva i države koja ne zna što hoće, koja svoje ciljeve ne pretoči u realne strategije i koja sustavno i odgovorno ne radi na provedbi usvojenih strategija i planova. Stoga se mi zalažemo za donošenje jasne, realne i dugoročne Strategije održivog gospodarskog razvoja koji se snažno oslanja na koncept ekonomske samoodrživosti u ključnim/strateškim gospodarskim sektorima – proizvodnji hrane, proizvodnji energije te vodnom sektoru. I potom, na discipliniranu provedbu ove Strategije. Gospodarska politika Hrvatske ne smije ovisiti o izbornim ciklusima, već o strateškim interesima države i društva, o javnom interesu. S obzirom na činjenicu da uvozimo 50% hrane i 50% energije, porastom domaće proizvodnje hrane i energije, odnosno smanjenjem uvoza, direktno bismo pozitivno utjecali na rast gospodarstva te porast zapošljavanja. Održivo gospodarstvo počiva na ideji socijalno – ekološkog tržišnog modela. Država mjerama državnog intervencionizma određuje strategiju gospodarskog razvoja i sektorske strategije te kao regulator nadzire provedbu pravedne tržišne utakmice između investitora koji realiziraju pojedinačne projekte iz planova i strategija.

Obaveza države, odnosno političkih struktura je da uz pomoć stručne i zainteresirane javnosti uspostavi okvir i plan razvoja države i društva općenito te da ih sistematski pretoči u sektorske strategije. Obaveza političkih struktura je da odgovorno, sustavno i vjerodostojno provode politike i strategije razvoja na temelju kojih su dobile povjerenje građana/građanki na izborima. Strategija razvoja te sektorske strategije moraju biti konkretni, a ne kao do sada načelni dokumenti, dokumenti koji polaze od kvalitetne analize trenutne situacije, razrade strateškog okvira poboljšanja postojećeg stanja, definicije ciljeva i taktika, odnosno konkretnih mjera i programa nužnih za realizaciju tih ciljeva, rokova za provedbu, vremenskog plana provedbe strategije s razrađenom dinamikom prioriteta djelovanja, konkretnih i preciznih financijskih instrumenata te aktera provedbe.

Fiskalna konsolidacija

Zalažemo se za uravnoteženi proračun, odnosno efikasno izjednačavanje prihodovne i rashodovne strane proračuna. U našoj politici proračuna i proračunskog nadzora jasno smo definirali postupke i eksplicitne preventivne mehanizme za sprječavanje narušavanja fiskalnog pravila i povećanje učinkovitosti fiskalnog okvira. Za nepoštivanje fiskalnog pravila predviđen je niz sankcija, od novčanih kazni do automatizma isključenja s pozicija osoba koje ne poštuju zadane odredbe. Za provedbu se predviđa apsolutna transparentnost, reforma

metodologije izrade proračuna pri kojoj se fokus preusmjerava s tabličnog na projektni proračun (skandinavski model – Švedska) na način da se proračunom upravlja temeljem jasno mjerljivih rezultata i precizno definiranih ključnih projekata i programa. Na ovaj način bi se stvorili preduvjeti da se uz provedbu monetarne, porezne politike i reforme fiskalne decentralizacije učinkovito provede fiskalna konsolidacija i održivo upravlja javnim dugom. Osim toga, zalažemo se za objavu svih novčanih transakcija i ugovora koje sklapa i provodi neko tijelo javne vlasti (izuzev onih koji imaju oznaku državne/vojne tajne) jer je to najbolji način podizanja transparentnosti korištenja novca poreznih obveznika i borbe protiv korupcije.

Uklanjanje administrativnih i investicijskih barijera

Sve ključne reforme (javna uprava, pravosuđe, teritorijalni ustroj) te pojednostavljivanje birokratskih procedura (snažno podržavamo sustav tzv. check listi kao transparentnog i efikasnog modela za reforme procedura izdavanja dozvola i rješenja od strane tijela javne vlasti) nužno je provesti tijekom prve godine mandata Vlade jer će se ovim reformama uspostaviti nužni instrumenti za provedbu svih drugih važnih reformi (mirovinске, zdravstvene, gospodarske i drugih). Osim toga, predlažemo i da se oformi 'Vladina investicijska poslovnicа' unutar Gospodarske komore koja će pružati info servise investitorima (i domaćim i vanjskim) te istovremeno sve moguće probleme kanalizirati na odgovarajuće institucije zemlje (nacionalna, regionalna, gradska razina). Kroz takav model administrativne barijere bi se vrlo brzo istopile. Što se tiče investicijskih barijera, činjenica jest da je Hrvatska nekonkurentna jer je novac u Hrvatskoj skup što otežava siguran i održiv povrat investicije. Zbog toga smatramo da Vlada, Sabor i HNB moraju imati daleko proaktivniji i efikasniji pristup monetarnoj i bankarskoj politici. Osim toga, značajan utjecaj mogu izvršiti HAMAG i HBOR u smislu lakšeg kreditiranja poslovnih procesa pogotovo proizvodnih djelatnosti i izvoza. Dobar potencijal vidimo i u drugačijim oblicima bankarskog poslovanja (zadružne/etične/zelene banke i agro banka) kojima bi se omogućilo jeftinije i efikasnije kreditiranje projekata održivog razvoja, posebice u području energetike, poljoprivrede i IT-a.

Porezna reforma – porezno rasterećenje rada i porezno opterećenje imovine i kapitala

Najveći problem hrvatskog gospodarstva je velik broj nezaposlenih i umirovljenika te maleni broj zaposlenih koji financiraju sustav. Stoga ključnim zadatkom države smatramo stvaranje pozitivne klime za zapošljavanje te otvaranje velikog broja malih i srednje velikih gospodarskih subjekata na kojima počiva svaka zdrava ekonomija. Stoga se zalažemo za poreznu politiku koja ide u pravcu drastičnog poreznog rasterećenja rada, te poreznog opterećenja kapitala. Prije uvođenja poreznih reformi odnosno izmjena poreznih kodifikacija, osigurali bismo, prije svega minimalne zakonske i ekonomske platforme za provedbe tih reformi (kao npr. racionalizaciju javne uprave, reformu porezne uprave), koje bi kompenzirale manjak prihoda od smanjenja opterećenja poreznih i neporeznih tereta s poreznih obveznika. U samom procesu smanjenja poreznih i neporeznih opterećenja uveli bismo mjere kojima se potiče sveukupno olakšavanje poduzetničke djelatnosti kroz investicije, uveli bismo nove forme obračuna poreza na dobit poput konsolidiranog oporezivanja na nivou grupe, poticanje financiranja kroz vlastita kapitalna ulaganja (npr. oslobađanje plaćanja poreza na dobit u prve 2-3 godine ako je u poduzeće investiran vlastiti kapital, a ne bankovni kredit). Uveli bismo paket stimulativnih mjera za porezne obveznike

koji uredno ispunjavaju svoje obveze (kroz sustav nagrada, rabata i sl.). Pripremili smo i paket mjera poreznih olakšica za poduzetnike koje bi trebale u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju direktno poticati ulaganja (kroz financiranje kapitalom, a ne dodatnim zaduživanjem) i zapošljavanja (posebno u ekološke proizvodne djelatnosti i za 'start up' razdoblja) te pozitivno utjecati na demografsku i gospodarsku politiku. U okviru mjere kojom bi se smanjivali parafiskalni nameti, planiramo prije svega osigurati transparentnost ovih nameta, a zatim i racionalizaciju istih te uvođenje distribucije sredstava iz proračuna, odnosno lokalnog proračuna ('all in one'). Izmjene poreznih propisa koji bi obuhvaćali mjere smanjenja opterećenja poreznih obveznika stupile bi na snagu najranije početkom sljedećeg poreznog razdoblja. Izuzetno, ako to zahtijevaju međunarodne obveze Hrvatske, izmjene poreznog zakonodavstva mogu nastupiti tijekom poreznog razdoblja, u kojem slučaju bismo zakonom definirali takve izuzetne situacije.

Povećanje efikasnosti državnih poduzeća i korištenja državne imovine

Efikasnost državnih poduzeća se može ostvariti prvenstveno imenovanjem profesionalnih i stručnih menadžera, a ne političkim postavljanjem nekompetentnih kadrova. Jednako tako mora se uvesti institut javnog natječaja za svako radno mjesto u Upravi, Nadzornom Odboru ili Skupštini Društva. Za sve državne menadžere se mora uvesti certifikat kao što ga imaju i sve razvijene zemlje kroz certificirano školovanje i licenciranje koji u Europi pokriva primjerice ecoDa. Isto je moguće provesti u prvih 120 dana mandata Vlade. Ne smije biti razlike između menadžmenta u javnom i privatnom sektoru što znači da svi moraju biti vezani u svojim ugovorima za ključne pokazatelje efikasnosti i profitabilnosti poslovanja, tržišnog i konkurentskog položaja društva, razvoja ljudskih potencijala, razvoja tehnologija i inovacija te položaja društva na tržištu. Njihova mjerljivost mora biti projektno orijentirana, a evaluacija mora ići kvartalno kako bi vlasnik tj. država mogao intervenirati u jedinici vremena a ne čekati istek mandata.

Reforma tržišta rada

Reforma tržišta rada nije moguća bez sinergijskog djelovanja porezne politike, obrazovne i znanstvene te gospodarske politike. Poreznim rasterećenjem rada stvorit će se pozitivni okvir za zapošljavanje većeg broja ljudi, definiranjem strategije gospodarskog razvoja Hrvatske (prioriteti su energetika, poljoprivreda i prerađivačke industrije vezane uz poljoprivredu, IT, vodni sektor te gospodarenje otpadom) dat će se jasan zahtjev obrazovnoj i znanstvenoj politici koji su pravci prioritarnog djelovanja. Kada govorimo o zapošljavanju mladih zalažemo se za provedbu sljedećih mjera: pokretanje Zaklade za zapošljavanje mladih, donošenje nacionalne strategije za razvoj ljudskih potencijala, izrada nacionalnog programa za zapošljavanje mladih kroz uvođenje socijalno osjetljivih mjera za minimalno dvogodišnje zapošljavanje mladih kojim će se osigurati povrat dijela javnih investicija u obrazovanje, pozicioniranje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje kao aktivnog medijatora između nezaposlenih i ekonomski neaktivnih mladih i poslodavaca, informiranje mladih osoba u Hrvatskoj o poduzetništvu i poduzetničkom potencijalu kroz javne kampanje i stimulirajuće start-up programe samozapošljavanja, uvođenje karijernog savjetovanja u obvezno obrazovanje, uvođenje obvezne stručne prakse u srednje strukovne škole i visokoškolske studijske programe, kompletiranje Registra HKO-a i jasno definiranje standarda kvalifikacija i standarda zanimanja za obrazovne programe, povećanje javnog ulaganja u obrazovne

programe koji su deficitni na hrvatskom tržištu rada, kao i u neformalne programe i programe cjeloživotnog obrazovanja.

Afirmacija izvrsnosti i poticanje poduzetništva

Nema uspješne ekonomije koja ne počiva na velikom broju malih i srednje velikih projekata, oni su temelj zdrave i održive ekonomije. Naša vizija hrvatskog poduzetništva je održivo i regionalno ravnomjerno razvijeno poduzetništvo koje se temelji na održivom razvoju, rastućem broju novih i uspješnih poslovnih pothvata, kontinuiranom povećanju izvoza, visokom stupnju inovacija i velikom broju kvalitetno obrazovanih poduzetnika koji posluju u povoljnom i poticajnom poslovnom okruženju s lako dostupnim resursima za rast i konkurentnost u nacionalnim i internacionalnim okvirima. Za to je potrebno kvalitetno poduzetničko okruženje koje će omogućiti kontinuirani razvoj takvog poduzetništva uzimajući u obzir sve njegove aspekte. Takav opći cilj ostvarit će se provedbom 11 strateških mjera: unaprjeđenju poslovnog okruženja, reformi državne uprave, potpori svih oblika poduzetničkih pothvata u svim fazama rasta i u svim okruženjima, osiguranju uvjeta za sveopću poduzetničku edukaciju, stvaranju poticajnih mjera za internacionalizaciju poslovanja, jačanju inovacijskog kapaciteta, potporama stvaranju svih oblika umrežavanja te kapitalizaciji intelektualnog vlasništva u svim sredinama.

Znanost i inovacije u službi gospodarskog razvoja

Startnih osnova za pokretanje Hrvatske kao inovacijske zemlje ima ponajviše u ljudskim resursima, no inovacijska struktura nam je daleko od razvijene. U rezultatima mjerenja inovacijske izvedbe Europske komisije iz 2012. godine Hrvatska se smatra 'umjerenim inovatorom' te se nalazi na 25. mjestu (od 34) s ukupnim iznosom ulaganja u istraživanje i razvoj u iznosu od 0,75% BDP-a, dok je istovremeno prosjek Europske unije 2%. Pristupanjem Europskoj Uniji Hrvatskoj su se otvorile brojne nove prilike za sudjelovanje u partnerskim i samostalnim programima koji mogu doprinijeti općem unaprjeđenju istraživačke djelatnosti kroz sva područja i discipline te nasušno potrebnome tehnološkome osnaživanju i inovacijskom djelovanju usmjerenom transferu znanja iz znanosti u sferu gospodarstva. Jedan od pokazatelja stanja je i mali broj patentnih prijava u razdoblju od 2000. do 2009. u koji je Hrvatska podnijela Europskom patentnom uredu – tek 6,6 na milijun stanovnika – što je daleko ispod prosjeka EU koji iznosi 111,6. Inovacijska kultura je također zapostavljena, a individualno inovatorstvo unatoč nedostatku državne podrške, a zahvaljujući potpori Udruge inovatora, prijavljuje većinu hrvatskih patentnih prava (86%). ORaH-ova strategija stvaranja kvalitetnog sustava inovacija kao trajnog generatora vrijednosti koje će doprinijeti održivom razvoju Hrvatske ističe četiri glavna strateška cilja, a to su: (1) razvoj inovacija u službi održivog razvoja; (2) razvoj i usmjeravanje ljudskih potencijala; (3) mobilnost i fleksibilizacija te (4) razvoj gospodarstva temeljenog na inovacijama. Glavnim strateškim ciljevima pridruženi su strateški prioriteti s razrađenim sustavom mjera i aktivnosti koji tvore glavne pokretačke poluge politike inovacija. Ključni cilj strategije inovacijske politike je razvoj gospodarstva temeljenog na inovacijama. Prvi se razvidni rezultati u gospodarstvu mogu očekivati u periodu od 3-4 godine, a konkretni pomaci u povećanju broja prijavljenih patenata već u prvoj godini primjene inovacijske politike.

Međunarodne asocijacije i gospodarski razvoj

S obzirom na činjenicu da je Hrvatska članica NATO-a, tu činjenicu koja predstavlja sigurnosni izazov treba iskoristiti u gospodarske svrhe na način provedbe direktnih i indirektnih *offset* sporazuma za ugovore o nabavi naoružanja i vojne opreme čija je vrijednost veća od dva milijuna eura. Nažalost, usprkos 'Naputku o načinu i uvjetima primjene offset programa' kojeg su 2014. godine potpisali ministar obrane i ministar gospodarstva, činjenica jest da *offset* ulaganja nisu zaživjela u Hrvatskoj čime je RH na sebe preuzela samo rizike, ali nije iskoristila gospodarske potencija članstva u ovom vojnom savezu.

Vrlo često se u javnosti stječe dojam da je jedino mjerilo uspjeha neke političke garniture na vlasti koliko se novaca „povuklo“ iz EU fondova. Međutim, u ORaH smatramo da je jedini pravi kriterij uspješnosti stvaran učinak korištenja pretpristupnih fondova, a ne sami iznos povučenih sredstava. Stoga je ključno pitanje koliko je novaca potrošeno za projekte koji su održivi i koji nisu pripremani samo kako bi se potrošili EU novci, već imaju svoju kontinuitet iz prijašnjih aktivnosti korisnika sredstava prema budućim očekivani učincima, a koliko za projekte koji su rađeni po principu „idemo nešto prijaviti da izvučemo sredstva bez obzira na stvarne potrebe i održivost cijelog projekta“.

Gospodarski potencijal konoplje

ORaH se zalaže za potpunu legalizaciju i liberalizaciju konoplje u gospodarske, medicinske, rekreativne i osobne svrhe. Hrvatska je u klimatskom i geološkom smislu izuzetno povoljna za uzgoj ove iznimne kulture. Procjene industrijskog potencijala ove biljke idu od 25 do čak 75 tisuća proizvoda iz cijelog niza industrija: prehrambenoj, tekstilnoj, papirnoj, farmaceutskoj, kozmetičkoj, automobilskoj, proizvodnji boje i lakova, proizvodnji plastike od konoplje, građevinskoj, proizvodnji energije. Konoplja je biljka od velike važnosti za unaprjeđenje čitavog niza ekosistemskih usluga uključujući i apsorpciju stakleničkih plinova. Proizvodnja industrijske konoplje je općenito ugljično neutralna, a poznato je da se za svaku tonu proizvedene industrijske konoplje iskoristi približno dvije tone ugljičnog dioksida, što bi prosječno značilo vezanje gotovo 18 tona ugljičnog dioksida po hektaru površine. Uzgoj industrijske konoplje omogućuje regulaciju razvoja i širenja korova, poboljšanje kvalitete tla u plodoredu kao i njegovo prozračivanje. Industrijska konoplja je prikladna i za postupke fitoremedijacije tj. sanacije tla onečišćenog teškim metalima poput nikla i kadmija, fitofarmaceutskim sredstvima, toksinima, ali i nekim radioaktivnim elementima. Primjerice, u Černobilu i njegovoj okolini je 1998. godine uspješno obavljeno testiranje kojim se ustvrdilo da je industrijska konoplja jedna od najprikladnijih biljnih vrsta za sanaciju jako zagađenog tla. Pritom, toksični elementi ne ometaju rast konoplje i ostaju u biomasi koju je moguće kontrolirano uništiti uz dodatnu proizvodnju energije. Konoplja, kako ona indijska, tako i industrijska imaju blagotvorna svojstva za ljudsko zdravlje što dokazuje više od 700 provedenih znanstvenih istraživanja. Poboljšava kvalitetu života mnogih teško bolesnih osoba koje boluju od autoimunih bolesti, ali i od HIV/AIDS-a.

U ORaH-u se zalažemo za potpunu liberalizaciju uzgoja industrijske konoplje i korištenje svih njenih dijelova kao važne sirovine u industriji (proizvodnja vlakna, papira, tekstila, hrane, ulja i drugih ekološki prihvatljivih proizvoda) i proizvodnji goriva te da se omogući uzgoj konoplje za rješavanje niza problema u okolišu (npr. remedijacije tj. fitoremedijacije onečišćenih tala). Zalažemo se za legalizaciju indijske konoplje u medicinske, osobne i rekreativne svrhe te regulaciju prodaje indijske konoplje putem registriranih poslovnih subjekata što bi ju odvojilo

od kriminalnih skupina, odnosno crnog tržišta i koruptivnih radnji te osiguranje medicinskog korištenja indijske konoplje u liječenju teških bolesti i stanja kao i njeno rekreativno korištenje.

DRUŠTVENI RAZVOJ

Reforma teritorijalnog ustroja

Sadašnji teritorijalni ustroj je neadekvatan, skup i neracionalan, posljedica je političkih interesa, a ne javnog interesa. Smatramo da bez reforme teritorijalnog ustroja Hrvatske, reforme javne uprave i reforme pravosuđa Hrvatska neće imati nikakvu šansu za gospodarski i ukupni društveni razvoj jer se provedbom ove tri reforme stvaraju nužni instrumenti za provedbu bilo koje druge reforme. Zalažemo se za provedbu reforme teritorijalnog ustroja po tzv. danskom modelu. Smatramo da treba ukinuti županije i formirati četiri regije: Slavonsku/Istočnu, Sjevernu, Zapadnu i Dalmatinsku/Južnu te dati/očuvati poseban status Grada Zagreba kao administrativno-političkog središta Hrvatske. Nužno je značajno smanjiti broj JLS (općina i gradova) na između 100 i 150 JLS, i to na temelju financijskih kapaciteta pojedine jedinice lokalne samouprave, kao i po točno definiranim kriterijima. Nužno je značajno decentralizirati državu i prenijeti značajni dio ovlasti i sredstava s centralne vlasti na regije te gradove i općine. Ciljevi teritorijalne reforme su jednostavan i učinkovit javni sektor, bolje usluge za nepromijenjen iznos poreza, bolje usluge na području zdravstva, jasna raspodjela odgovornosti i uklanjanje 'sive zone', poboljšane usluge građanima uz manje birokracije, veće uključivanje građana i jačanje sudioničke demokracije. Smatramo da su nužni koraci za provedbu ove reforme sljedeći: detaljna analiza JRS i JLS; izrada prijedloga novog teritorijalnog ustroja: definiranje ovlasti središnje države, regija i JLS; decentralizacija financiranja; definiranje ovlasti središnje vlasti/regija/JLS; prijedlog ukidanja županija/formiranja regija – crtanje teritorija regija; prijedlog spajanja jedinica lokalne samouprave – crtanje nove karte JLS; kampanja informiranja; široka javna rasprava; referendum; donošenje paketa zakona; implementacija. Očekivani učinci ove reforme su: smanjenje administracije; ušteda sredstava u državnom proračunu; povećanje efikasnosti, transparentnosti i kvalitete rada službenika; administracija kao javni servis – put prema pravednijem i uravnoteženijem društvu; lakše planiranje razvoja putem planova i projekata; lakše korištenje sredstava iz EU fondova.

Reforma javne uprave

Reformu javne uprave neophodno je započeti na samom početku mandata te ju disciplinirano provoditi tijekom cijelog mandata jer je ta reforma jedna od tri ključne reforme neophodne za bilo kakvu pozitivnu promjenu hrvatskog društva u gospodarskom i društvenom smislu. Za razliku od većine političkih subjekata u Hrvatskoj u ORaH-u se zalažemo za tzv. kvalitativnu, a ne kvantitativnu reformu javne uprave. Kvalitativna reforma javne uprave je vrlo složen projekt koji podrazumijeva nekoliko važnih segmenata: kvalitetnu analizu procesa u tijelima javne uprave te jasno definiranje poslova i nadležnosti prema razinama vlasti te pojedinim funkcijama; smanjenje broja ministarstava i agencija; uvođenje pravila do 30 dana, odnosno da se svaki upit ili zahtjev upućen državnoj ili lokalnoj administraciji i upravi mora riješiti u roku 30 dana (ukoliko administracija ne odgovori, smatrat će se da je riješeno u korist tražitelja i s projektom se može ići dalje); uvođenje sustava 'check listi' u postupke izdavanja

upravnih rješenja i dozvola; detekciju 'slabih' i 'crnih' točki sustava; uvođenje informatičkog programa upravljanja projektima, odnosno nadogradnja tog sustava na Središnje upisnike predmeta u tijelima javne vlasti; uvođenje sustava valorizacije rada službenika na temelju rezultata njihovog rada; ocjenjivanje mora biti točno definirano prema kriterijima razina uspješnosti koji ne mogu i ne smiju biti rezultat ljudske procjene, već konkretnih rezultata rada mjerenih uz pomoć IT sustava upravljanja projektima. Neophodna je tranzicija na tzv. e-upravu koja omogućava transparentnost svih procesa i podizanje efikasnosti javne uprave. Tijela javne vlasti moraju se u potpunosti informatizirati i umrežiti jer tijelo javne vlasti ne smije tražiti od građana dokument koji je izdalo to ili drugo tijelo javne vlasti. Smatramo da reformu javne uprave nije moguće provesti bez konsenzusa građana o ovom iznimno važnom pitanju. Konsenzus je moguće postići samo provedbom kampanje informiranja te argumentirane javne rasprave o planiranim mjerama i očekivanim ishodima. Nakon provedbe javne rasprave o ovom važnom pitanju nužno je konzultirati građane da o tome odluče na referendumu jer to nije kozmetički zahvat za godinu ili dvije, već korak na pravi put za transformaciju Hrvatske u državu jednakih pravila igre za sve.

Reforma pravosuđa

Sve ključne reforme (javna uprava, pravosuđe, teritorijalni ustroj) te pojednostavljivanje birokratskih procedura nužno je provesti tijekom prve godine mandata Vlade jer će se ovim reformama uspostaviti nužni instrumenti za provedbu svih drugih važnih reformi (mirovinske, zdravstvene, gospodarske i drugih). Reforma pravosuđa se oslanja ili isprepliće s reformom javne uprave te su koraci slični. Tijekom mandata ove Vlade učinjeni su neki pozitivni koraci usmjereni prema reformi pravosuđa, ali su ti koraci premali i prespori. Rak rana hrvatskog pravosuđa i danas je sporost, neučinkovitost te nejednaka pravna praksa sudovanja što direktno ukazuje i na postojanje raširene korupcije u pravosuđu. Ključan element reforme jest uvođenje potpuno jasnih i transparentnih kriterija valorizacije rada sudaca te norme predmeta koje trebaju riješiti u mjesečnom razdoblju. Jedna od mjera je i ukidanje doživotnog statusa sudačke profesije, odnosno uvođenje sustava obaveznih reizbora sudaca. Smatramo da analiza predmeta na sudovima treba rezultirati zaključcima o tome koja se djela/prekršaji ponavljaju više no što je uobičajeno te sukladno tome provesti korekcije pravne regulative. Također je nužna potpuna informatizacija pravosuđa – od izdavanja zemljišnih isprava do registra presuda po pojedinom sucu/sutkinji. Kad bi se to ostvarilo rezultat bi bio manje korupcije, a kontrola pravosuđa bi bila lakša i brža.

Obrazovanje – ključni instrument održivog razvoja

U području osnovnog i srednjeg školstva, reforma obrazovnog sustava prije svega treba obuhvatiti sadržajnu promjenu nastavnih planova i programa koji se moraju utemeljiti u ključnim kompetencijama za cjeloživotno obrazovanje, ali i strukturne promjene poput uvođenja obveznog karijernog usmjeravanja (od osnovne škole do tercijarnog obrazovanja) i razvoja strukovne mature. Školski udžbenici, učenički prijevoz i domovi trebaju postati besplatni za djecu koja dolaze iz siromašnijih obitelji. U području visokog obrazovanja naglasak je potrebno staviti na razvijanje internacionalizacije obrazovnih programa i ukidanje razlikovanja sveučilišnih i stručnih studija čime bi se posljedično promijenio i nacionalni kvalifikacijski okvir. Trenutno je veliki problem visokog obrazovanja činjenica da poslodavci, osim u pojedinim slučajevima, često ne prepoznaju preddiplomske kvalifikacije pa ih samim

time često i ne zapošljavaju. U tom pogledu, najvažniji zadatak je svakako i kompletiranje Registra HKO-a čime bi se jasno definirali standardi kvalifikacija i zanimanja koja bi se pojedinim kvalifikacijama mogla obavljati. ORaH-ova obrazovna politika predviđa puno širi spektar mjera za unaprjeđenje obrazovnog sustava, od kojih smo ovdje naveli samo najvažnije.

Reforma mirovinskog sustava

Postojeći mirovinski sustav, prvenstveno temeljen na generacijskoj solidarnosti, ima potencijal za održivost, iako je prošao kroz krajnje turbulentna razdoblja. Postoje i brojni preduvjeti za njegovu veću stabilnost, ali osobito je potrebno uvesti mjere kojima bi se jamčila viša razina adekvatnosti mirovina jer postojeća niska razina, kako je utvrdila i EK, ubrzano povećava stopu siromaštva starijih osoba. To će zahtijevati dubinsku sistemsku reformu, koja će morati rekonstruirati sustav, vjerojatno na način da se umjesto postojećeg obveznog drugog stupa uvede dobrovoljni te izgradi novi (mogućno i obvezni) sustav profesionalnih mirovina. Naravno, nužan preduvjet je gospodarski rast te dokidanje sive ekonomije koja, uz avaziju doprinosa, predstavlja ozbiljnu prepreku efikasnom poslovanju sustava. Tome bi pomoglo i kad bi se plaće utvrđivale kolektivnim ugovorima te doprinosi plaćali na takve plaće. Kratak radni vijek je uzrokom smanjenje efikasnosti i problema mirovinskog sustava i u nekim drugim članicama EU, no posljedice nisu jednako teške iz razloga što nemaju tako neefikasno gospodarstvo, visoku stopu nezaposlenosti te niske stope radne aktivnosti mladih i starijih radnika. Ono što situaciju čini još težom je upravo obvezni drugi stup kapitalizirane štednje koji nije dio rješenja, već uzroka problema. Zbog načina na koji je nastao, izdvajanjem i preusmjeravanjem četvrtine doprinosa za prvi javni mirovinski stup te zbog visokih tranzicijskih troškova od 1,6 posto BDP-a, došlo je do ozbiljnih poteškoća u isplati mirovina jer se zbog umanjenja od 5-6 milijardi kuna mjesečno Vlada za taj iznos mora zaduživati kod istih tih fondova te im i plaćati visoke kamate, zbog čega se povećava javni deficit. Razumljivo je i očekivano da financijska industrija zagovara ostanak svog financijskog proizvoda, iako je sada već neosporno da je riječ o promašenom i štetnom modelu za koji Hrvatska, kao i druge post-socijalističke zemlje u kojima je započeta primjena, nije bila spremna niti je na to bila upozorena. Češka i Slovenija tro-stupanjski model Svjetske banke nisu prihvatile, a Mađarska, Poljska i Slovačka su ga transformirale u dobrovoljni. O reformama tog stupa razmišlja i Bugarska, kao i sve zemlje koje su smanjile i zamrznule izdvajanja u njega, a učinile su to kako bi ojačale stabilnost javnih financija i mirovinskog sustava. Dugoročno rješenje održivosti i adekvatnosti hrvatskog mirovinskog sustava moguće je ostvariti jedino povećanjem stope zaposlenosti, rastom plaća, eliminacijom rada na crno, strogom naplatom doprinosa, reformama u doprinosima te ponovnim jačanjem prvog mirovinskog stupa i pronalaženjem novih modela financiranja javnog sustava mirovina, primjerice kroz profesionalne mirovine i dobrovoljnu štednju, ali ne kroz postojeći model obvezne kapitalizirane štednje temeljem doprinosa ustegnutih iz prvog mirovinskog stupa. Naravno, potrebne su i daljnje reforme mirovinskog sustava u smislu njegove održivosti, adekvatnosti i sigurnosti.

Solidarno i održivo zdravstvo

Veliki problemi zdravstvenog sustava su naslijeđeni dugovi zdravstva, neodrživ sustav financiranja i sadržajno nedefinirana polica (košarica) osnovnog zdravstvenog osiguranja, velike liste čekanja, neefikasan i glomazan bolnički sustav, dualizam u organizaciji primarne

zdravstvene zaštite, omjeri kadrova te broja zdravstvenih djelatnika na 1000 stanovnika koji su daleko od standarda EU, zastoj u projektu informatizacije zdravstva, osobito bolničkog zdravstvenog sustava i eKartona, slaba preventiva i zdravstveni odgoj građana te nepostojanje zdravstvenog turizma samo su neki od problema na koje se može ukazati. Stoga su naši ciljevi pri reorganizaciji sustava stabilni i održivi sustav financiranja zdravstva, smanjivanje lista čekanja, jačanje i reorganiziranje primarne zdravstvene zaštite kao temelja zdravstvene organizacije, jačanje i stabilizacija bolničkog sustava, sustavna i integrativna informatizacija zdravstvenog sustava i ponajviše unaprjeđenje zdravlja.

U ORaH-u se snažno zalažemo za zdravstveni sustav koji počiva na konceptu solidarnosti, solidarnosti zdravih s bolesnima te bogatih sa siromašnima. Protivimo se privatizaciji te amerikanizaciji zdravstvenog sustava. Zdravstveni sustav veliki je izazov za sve države na svijetu jer stanovništvo sve dulje živi, tehnologija i lijekovi se razvijaju i skupi su. No, smatramo da se stabilni i financijsko održivi zdravstveni sustav koji će i dalje počivati na ideji solidarnosti može postići sljedećim mjerama:

- I.** Definiranje košarica usluga – potrebno je jasno definirati na što pacijenti imaju pravo u zdravstvenoj zaštiti i što zdravstveni sustav može financirati.
- II.** Izrada nacionalnih algoritama i postupnika – uz osnovnu košaricu zdravstvenih usluga na koju svaki pacijent ima pravo, potrebno je definirati i točne protokole upotrebe tih usluga, odnosno liječenja, koje bi uniformirale pristup liječenju na području cijele Hrvatske i tako spriječile diskriminaciju pacijenata.
- III.** Novi sustav plaćanja zdravstvenih radnika i ustanova.
- IV.** Plaćanje prema realnim cijenama – nužno je jasno definiranje cijena prema kojima će biti plaćano zdravstvenim ustanovama.
- V.** Objedinjena javna nabava – sve nabave zdravstvenih ustanova trebale bi ići odjednom zajedno preko centralizirane ustanove.
- VI.** Izmjene u sustavu zdravstvenog osiguranja.
- VII.** Izdvajanje socijalnih naknada iz zdravstvenog sustava – trenutno se 2.2 milijarde kuna izdvajaju za socijalna davanja koja nemaju veze sa zdravstvom.
- VIII.** Potenciranje odgovornosti pacijenta i njegovog liječnika.
- IX.** Osiguranja bolnica – u Europi i svijetu većina zdravstvenih ustanova osigurane su kod privatnih osiguravatelja od posljedica komplikacija.
- X.** Organiziranje sveučilišnih bolnica i nastavnog kadra – u velikim gradovima gdje postoje medicinski fakulteti KBC-ove treba proglasiti sveučilišnim bolnicama. Na taj način bi se omogućila kontinuirana edukacija djelatnika, ukinuo kumulativni radni odnos te reguliralo primanja.
- XI.** Razvitak lječilišta i zdravstvenog turizma.
- XII.** Ukidanje naknada u upravnim vijećima i nadzornim odborima te reorganizacija istih – trenutno se u ovim tijelima nalaze osobe koje su postavljene po političkoj liniji te zbog vlastitih interesa.
- XIII.** Povjerenje je dobro, ali kontrola rada je još bolja – u svim segmentima zdravstvenog sustava potrebno je uvesti strogi nadzor kvalitete usluge.
- XIV.** Smanjivanje lista čekanja.
- XV.** Jačanje i reorganiziranje primarne zdravstvene zaštite kao temelja zdravstvene zaštite

- XVI.** Jačanje i stabilizacija bolničkog sustava
- XVII.** Sustavna i integrativna informatizacija zdravstvenog sustava
- XVIII.** Unaprjeđenje zdravlja preventivom i edukacijom.

Zaštita manjinskih i društveno subordiniranih skupina i poštivanje različitosti

Smatramo da je društvo onoliko demokratski razvijeno koliko poštuje različitost i prava manjinskih skupina. ORaH je jedina hrvatska stranka koja dosljedno provodi politiku paritetne demokracije. Opredjeljenje za jednakopravnost spolova u društvu razrađeno je kroz cijeli niz mjera naše politike rodne ravnopravnosti. U odnosu prema nacionalnim manjinama ORaH se zalaže za integrativnu politiku koja podrazumijeva potpunu ravnopravnost pripadnika nacionalnih manjina s pripadnicima većinskog naroda. U potpunosti podržavamo kulturnu autonomiju manjina te njihovo pravo na korištenje jezika i pisma i posebnih obrazovnih programa. ORaH je jedina hrvatska stranka koja ima politiku LGBT prava u kojoj se zalažemo za potpunu jednakopravnost LGBT i heteroseksualnih osoba. U našoj politici suzbijanja siromaštva predložili smo cijeli niz socijalnih mjera, ali i mjera vezanih uz mirovine i plaće, poput izjednačavanja minimalne plaće s mjesečnom košaricom, odnosno s 2500 na 3500 kuna te izjednačavanje postotka mirovina s EU prosjekom. Smatramo da je jedina učinkovita mjera za suzbijanje siromaštva porast zaposlenosti, a ključna mjera za to jest smanjenje i postepeno ukidanje poreza na dohodak koji je porez na rad.

Demografska obnova

Kako bi se prevladao učinak starenja stanovništva nužno je sljedeće:

Razvijanje politike za aktivno starenje je strateška ideja europske politike usmjerena društvenom i gospodarskom razvoju i sastavni je dio Lisabonske strategije koja je izrađena kao neposredan odgovor na demografske izazove starenja stanovništva u EU. Cilj politike aktivnog starenja odnose se na cjeloživotno obrazovanje, produljenje radnog vijeka, gospodarsku i društvenu djelatnost nakon službenog odlaska u mirovinu, i dugovječnost u dobrom zdravlju;

Prilagođavanje sustava socijalnog osiguranja;

Razvoj sustava socijalnih i zdravstvenih usluga te poboljšanje kvalitete života starijih osoba.

Mogući nedostatak radne snage nužno je rješavati smanjenjem broja migracija ljudi u reproduktivnoj dobi (proaktivne mjere države prema zapošljavanju mlađih osoba), provedbom održive imigracijske politike ('uvoz' radne snage), poboljšanjem zdravstvenog stanja stanovništva i provedbom mjera kojima bi se smanjila sterilnost, povećanjem opće razine obrazovanja, znanja o demografskim pitanjima i seksualne kulture populacije, osiguravanjem jednakih mogućnosti za adekvatan reproduktivan život u dobrom zdravlju za sve društvene skupine, razvijanjem solidarnosti među različitim generacijama, ograničavanjem disproporcije i teritorijalne rasprostranjenosti stanovništva i depopulacije nekih područja i sela, poboljšanjem i sinkronizacijom pravnih temelja demografskog razvoja.

Reforma izbornog sustava

Analiza izbornog i stranačkog sustava u Hrvatskoj te problematike vezane za regulaciju i provedbu referenduma pokazuje da trenutno stanje treba hitno mijenjati. Već nekoliko izbornih ciklusa se krše odredbe Ustava, zakona i ignoriraju ozbiljna upozorenja Ustavnog suda i nevladinih organizacija. Najjače političke stranke su svojim (ne)djelovanjem jasno

pokazale da ne žele strukturne promjene postojećeg sustava, već pod pritiskom javnosti predlažu samo kozmetička rješenja. Stoga smatramo da je reformu potrebno provesti sveobuhvatno, promjenom izbornog i stranačkog sustava te povećanjem transparentnosti financiranja političkih stranaka i pojedinaca, kao i efikasnijom regulacijom prava i dužnosti izabranih zastupnika. Izborni sustav mora biti ustrojen tako da u daleko većoj mjeri od sadašnje reflektira volju biračkog tijela, odnosno da izabrani predstavnici biračkog tijela budu stvarni reprezentivi volje građana. Broj izbornih jedinica potrebno je ustrojiti na način da prate administrativno-upravno-teritorijalne granice (pet regija – pet izbornih jedinica s približno 800 000 stanovnika) te propisati različiti broj mandata za svaku pojedinu izbornu jedinicu, ovisno o broju birača. Zalažemo se za smanjenje broja zastupnika sa sadašnjih 151 na 100 te smanjenje broja ministarstava sa sadašnjih 20 na 10 do maksimalno 15 ministarstava. Također je potrebno inzistirati na uvođenju paritetne demokracije pri formiranju izbornih lista, smanjenju izbornog praga na 3% te zabranu predizbornog koaliranja. Na lokalnoj razini potrebno je uvesti mješoviti način izbora vijećnika te mehanizam opoziva izabranih zastupnika. Također potrebno je promijeniti ili ukinuti poseban status Grada Zagreba kako bi došlo do decentralizacije i izjednačavanja s ostalim gradovima.

U kontekstu promjene stranačkog sustava, potrebno je postrožiti kriterije za osnivanje i rad političkih stranaka u svrhu razvoja njihovog političkog djelovanja i odgovornosti. Budući da se zakonski ne može utjecati na povećanje unutarstranačke demokracije, ORaH smatra da vlastitim primjerom treba potaknuti promjenu. Za stabilnost i uspostavu kvalitetnog instituta referendumu, kao i opoziva na izborima izabranih dužnosnika, nužno je unaprijed jasno definirati vrste referendumu, uvjete za njihovo iniciranje i provođenje te ovlasti pojedinih državnih tijela u njihovoj realizaciji. ORaH smatra da se političke stranke ne smiju bojati građana te da im se mora omogućiti da o važnim pitanjima direktno odlučuju po unaprijed jasno definiranim pravilima igre. Za uspješan razvoj demokracije, političke kulture i borbe protiv korupcije nužno je poboljšati odredbe o financiranju i kontroli političkih stranaka i političara. Pravila transparentnog financiranja moraju jednako važiti za sve sudionike u političkom životu i borba za ostvarivanje tog cilja mora biti beskompromisna.

Borba protiv korupcije

ORaH-ova politika suzbijanja korupcije počiva na četiri "o": odgovornosti, otvorenosti, objektivnosti i osviještenosti. Temeljni preduvjet za njeno provođenje postizanje je konsenzusa o potrebi suzbijanja bilo kojeg oblika korupcije. U provođenje protukorupcijskih aktivnosti, pored najviših državnih dužnosnika koji moraju biti primjer svim građanima, potrebno je uključiti sva tijela javne vlasti, sve zainteresirane organizacije, gospodarske subjekte, institucije, a posebno građane. Svaki dužnosnik, službenik ili namještenik u tijelima javne vlasti mora točno znati koje su mu ovlasti i obaveze i odgovarati ako nije realizirao povjerenu zadaću. Rezultati trebaju uvijek biti nagrađeni, a njihov izostanak sankcioniran. Svako tijelo javne vlasti mora biti maksimalno otvoreno prema građanima i omogućiti im da vide kako upravlja resursima i što se radi za njih i u njihovo ime. Sve informacije kojima raspolažu tijela javne vlasti, a posebno odluke, moraju biti dostupne svakom zainteresiranom. Posebno se to odnosi na sva plaćanja iz proračuna, koja treba objavljivati u realnom vremenu, kao i sve raspoložive podatke o javnim nabavama. Svima u tijelima javne vlasti treba omogućiti donošenje objektivnih odluka bez ikakvog balasta, što podrazumijeva izbjegavanje ili bar upravljanje sukobom interesa. Pri tome se to načelo treba provoditi to dosljednije što

većim zajedničkim resursima upravlja neka osoba. Izradom dinamičkih imovinskih kartica za sve građane značajno bi se otežalo legalizaciju imovine stečene korupcijom. Zbog lakšeg procesuiranja korupcije nužno je uvesti u hrvatsko zakonodavstvo odredbu o neopravdanom bogaćenju u skladu s Antikorupcijskom konvencijom ujedinjenih naroda. Za suzbijanje korupcije najvažnija je promjena svijesti građana i treba im objasniti da je korupcija na njihovu štetu, da je upravo oni najskuplje plaćaju te da zbog korupcije dolazi u pitanje funkcioniranje i društva i države u kojoj žive. Suzbijanje korupcije nije i ne smije biti obveza samo onih državnih tijela kojima je to zakonom propisana dužnost. Konačni cilj je postizanje društvene jednakosti i jačanje osjećaja pravde građanki i građana Hrvatske, čime bi se jačao zdravi oblik domoljublja, nužan za održiv razvoj Hrvatske.

ZAŠTITA OKOLIŠA

Situacija u području zaštite okoliša u Hrvatskoj nije održiva. Naime, okoliš se štiti na riječima, zaštita prirodnih vrijednosti ne nalazi se u sferi interesa političkih struktura; gospodarstvo se ne razvija održivo; neadekvatno se postupa s otpadom, otpadnim vodama i otpadnim plinovima; ne postoji temeljni inventar te objektivna i neovisna ocjena stanja prirodnih vrijednosti; veliki zahvati u prostoru rade se bez objektivnih studija utjecaja na okoliš i javnih rasprava o projektima zaštite okoliša, ne provodi se postupak strateške procjene utjecaja na okoliš za gospodarske sektore, planove i programe; prostor i priroda se devastiraju u sprezi aktualne politike i krupnog kapitala; edukacija javnosti o zaštiti okoliša nije sustavna, a utjecaj zainteresirane javnosti na donošenje odluka vezanih uz razvoj i zaštitu prirodnih vrijednosti je malen, potrebna su velika ulaganja u projekte zaštite okoliša u industriji, energetici i komunalnoj mrežia izvori financiranja kapitalnih projekata zaštite prirodnih vrijednosti kao javnog dobra su nedostatni.

Politika održivog razvoja politička je platforma Europske Unije. U tome se slažu europski pučani, europski socijalisti i europski 'zeleni' jer to je pitanje zdravog razuma. No, zeleni tu političku platformu žive, ona za nas nije instrument politike; održiva platforma je za 'zelene' politika sama. ORaH tu politiku nosi i u nazivu stranke; za ORaH *nomen est omen* (ime je znak) u pravom smislu te riječi. Održivi razvoj nema alternative.

Gospodarsku platformu koncepta održivog razvoja čini Zeleni Novi dogovor (Green New Deal) koji se manifestira kroz javne investicije u projekte energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora energije, sustave gospodarenja otpadom i dekarbonizacije privrede. Zeleni Novi dogovor ujedno znači decentralizaciju, otvaranje novih radnih mjesta u ekološkim industrijama, otpor prema industrijama koje produžavaju štetan utjecaj na okoliš i zdravlje ljudi, otpor prema fosilnim gorivima i nuklearnoj energiji. Prepoznavanje zajedničkog interesa i ravnoteže između socijalnih (crvenih), ekonomskih i ekoloških (zelenih) pitanja govori da je *Green New Deal* u stvari crveno-zeleni Novi dogovor koji omogućuje uspostavu ekološko-socijalno-tržišnog gospodarstva. Jer jedino realizacija takvog modela društvenog razvoja predstavlja ključ svjetskog održivog razvoja. Zeleni Novi dogovor, suprotno onome što govore teoretičari i praktičari neoliberalizma, ne predstavlja trošak i opterećenje, već realnu priliku za novi i kvalitetniji razvoj Hrvatske. To nije obećanje utopije, idealnog svijeta koji ne postoji osim u mašti 'djece cvijeća', već konkretna zbilja velikog broja razvijenih, ali i ne toliko razvijenih zemalja svijeta. Projekti održivog razvoja u europskim državama, ali i u SAD-u i Kini

otvaraju nova radna mjesta i trasiraju put za gospodarski oporavak. Konkretno brojke iz statističkih izvješća to dokazuju.

Poštivanje visokih standarda zaštite okoliša nije jedini preduvjet za oporavak i jačanje hrvatskog gospodarstva u pravcu realizacije Zelenog Novog dogovora. Kvalitetan razvoj hrvatskog društva možemo ostvariti samo ako postignemo sklad socijalne pravednosti, zaštite okoliša i transparentnog, učinkovitog modela 'jednakih pravila igre za sve', a nipošto tajkunskog gospodarskog blagostanja. Lijepa zemlja poput naše ima značajnu komparativnu prednost pri privlačenju kvalitetnih i 'zeleno' inovativnih investitora koji teže dugoročnom ulaganju, a ne špekulantima koji traže prilike da poberu vrhnje ostavljajući za sobom samo negativne posljedice. Upravo zbog toga državna tijela moraju biti uzor odgovornog ponašanja prema okolišu, a ORaH će se u Hrvatskom saboru zalagati za održivu javnu nabavu, implementaciju ideje tzv. 'zelene uprave' u administraciju, 'guranje' održivih gospodarskih projekata poput projekata obnovljivih izvora energije, energetske učinkovitosti, 'ozelenjavanje' transporta, dekarbonizaciju privrede poticanjem inovacija i modernih tehnologija, održivu poljoprivredu i održivo ribarstvo te gospodarenje otpadom i realizaciju održivih vodnih projekata. To je okosnica ORaH-ovog programa.

Nuklearna energija, fosilna goriva i obnovljivi izvori energije

Energetika je za ORaH jedna od tri ključne gospodarske politike (uz proizvodnju hrane i vodno gospodarstvo) koje su nezaobilazne u izgradnji samoodržive i gospodarski uspješne Hrvatske. Nažalost, Hrvatska uvozi oko 50% energije čime se ne može smatrati samoodrživom i samostalnom državom, a time i subvencionira gospodarstva drugih država, odnosno ne koristi vlastite energetske potencijale za rast gospodarstva i otvaranje novih radnih mjesta. ORaH se, u sektoru energetike i transporta – prometa, zalaže za provođenje strategije „Europa 2020 – europska strategija za pametan, održiv i uključiv razvoj“ jer će realizacijom održive energetske strategije Hrvatska postati energetska neovisnija, ostvarit će stabilan porast BDP i otvarati nova radna mjesta. Razvoj novih tehnologija u području energetike i prometa ključna su komponenta svake uspješne održive energetske politike. Trenutačno loše stanje sektora energetike i transporta prouzročeno je izostankom strateškog i dugoročnog pristupa ukupnoj energetskej politici te realizaciji konkretnih energetskej projekata, jakim utjecajem partikularnih energetskej lobija, namjerno zakompliciranim zakonskim i podzakonskim procedurama, neučinkovitošću administracije zbog čega izostaju investicijska ulaganja. Razvoj hrvatske privrede i energetike nije usmjeren prema nisko-ugljičnom gospodarstvu sukladno strateškim smjernicama EU, ali i smjernicama razvoja globalnog gospodarstva, a stanje je dodatno otežano zbog loše koordinacije rada državne uprave. Zbog nedostatka dugoročne jasne strategije, pokušavaju se nametnuti ad-hoc projekti koji ugrožavaju nisko-ugljični razvoj gospodarstva.

Nuklearna energija nije obnovljivi izvor energije i protivimo se korištenju nuklearne energije ne samo zbog zaštite okoliša, zdravlja ljudi i životinja te sigurnosti, već i jer je nuklearna energija za Hrvatsku ekonomski neodrživa. Zbog relativno malog elektroenergetskog sustava, u Hrvatskoj nije optimalno graditi elektrane ekonomski najisplativije veličine (blok od 1000 MW). Iskustva razvijenih zemalja su pokazala da ekonomska isplativost nuklearne energije znatno ovisi o broju elektrana koji će se graditi u nekom sustavu. Može se procijeniti da je za nacionalnu ekonomiju isplativo ulaziti u nuklearni program (radi visoke cijene sigurnosti, obrazovanja, monitoringa, rukovanja radioaktivnim materijalom i otpadom) tek kada se u

dogledno vrijeme predviđa instalacija oko 10000 MW, dakle oko 4 puta više od sadašnjeg hrvatskog elektroenergetskog sustava. Nuklearna energija otvara relativno mali broj visoko kvalitetnih radnih mjesta, izuzetno je kapitalno intenzivna. Smatramo da se neobnovljivi izvori energije uspješno mogu zamijeniti raznim oblicima obnovljivih izvora energije te da Hrvatska u tom smislu ima mnogo neiskorištenih opcija. Napori i investicije moraju ići u smjeru razvoja solarnih i vjetroelektrana te drugih obnovljivih izvora kao što su male hidrocentrale do 1 MW, geotermalna energija, dizalice topline. Vjerujemo da bismo iskorištavanjem ovih opcija uspješno nadoknadili potrebe Hrvatske za energijom bez razvoja nuklearnog programa. U prijelaznom razdoblju razvoja ovih opcija ORaH se zalaže za korištenje plina kao najpovoljnijeg fosilnog energenta.

GMO

Protivimo se ispuštanju živih GMO u okoliš te se zalažemo za jasno označavanje udjela GMO u hrani te ograničavanje uvoza takve hrane. Smatramo da GMO mogu trajno naštetiti ekološkim sustavima i prirodnoj ravnoteži te je uporaba ovakvih organizama štetna za zdravlje ljudi.

Zalažemo se za utemeljenje državne banke sjemenja kako bismo spasili autohtono sjemenje i omogućili proizvodnju organske hrane u budućnosti.

Gospodarenje otpadom

Učinkoviti sustav gospodarenja otpadom je temeljni preduvjet za transformaciju linearne u cirkularnu ekonomiju. Učinkoviti gospodarenje otpadom nije trošak, već prilika za drugačiji i uspješniji razvoj. Da bi implementirali održivo gospodarenje otpadom nužno je uvesti sustav cjelovitog gospodarenja otpadom koji podrazumijeva hijerarhiju postupanja s otpadom od smanjenja nastanka otpada, primarne selekcije, obrade, uporabe i recikliranja, termičke obrade otpada te finalno odlaganja inertiziranog otpada, odnosno onog otpada koji više ne mijenja svojstva. ORaH ne zagovara spaljivanje otpada, iako spaljivanje otpada može biti jedna od faza u hijerarhiji gospodarenja otpadom koje smo prihvatili transpozicijom europske regulative u naše zakonodavstvo. Prednost dajemo izbjegavanju nastanka otpada, ponovnoj uporabi, odvojenom sakupljanju i recikliranju te modernim tehnologijama termičke obrade otpada poput katalitičke depolimerizacije, pirolitičke obrade otpada te plazme. Problem otpada u Hrvatskoj proizlazi iz nedostatka znanja i političke volje za primjenu regulative u praksi. Problem definiranja metoda i lokacija za izgradnju centara za gospodarenje otpadom treba birati od slučaja do slučaja, a kapacitete prilagoditi potrebama koje moraju uključivati ozbiljan pristup odvojenom sakupljanju. Budući da komunalne službe nisu pokazale da se znaju nositi s ovim problemom, smatramo da bi im centralna vlast trebala omogućiti stručnu podršku kako bi se propisane odredbe provele u praksi.

Gospodarenje vodama

Vode su javno dobro, stoga se zalažemo da upravljanje vodama ostane u javnom sektoru. Pritom želimo ostvariti transparentnost rada Hrvatskih voda i drugih državnih institucija zaduženih za vodu. Stanovništvo ima pravo na dovoljnu količinu kvalitetne vode. Zahvati u vodnom gospodarstvu spadaju u najveće graditeljske pothvate te utječu na društvo, gospodarstvo i okoliš onih koji su građenjem takvih zahvata obuhvaćeni (pozitivni i negativni učinci). U tom smislu svako upravljanje vodama mora imati i socijalnu komponentu. Razvoj zemlje vidimo kao stalno ulaganje u vodno gospodarstvo te sustave obrane od poplava i

zaštite svih vodnih ekosustava. U tome ujedno vidimo velike mogućnosti za poticanje zapošljavanja i pokretanje održivoga gospodarskog razvoja. Važno je smanjiti velike gubitke na vodoopskrbnoj mreži te priključiti što više kućanstava na odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda. I u području obrane od poplava, i u području pročišćavanja otpadnih voda zalažemo se za ekološki prihvatljive tehnologije te tzv. bio-sustave. Veliki problem u sektoru voda su korupcija, kriminal i nepotizam u državnim službama te to što se javni novac koristi na neprihvatljiv i netransparentan način. Nužno je povećati kazne za ilegalno šljunčarenje i krađu mineralnih sirovina. Što se tiče financiranja, izgradnja infrastrukture može se u najvećoj mjeri financirati iz EU fondova te je to i strateški cilj ORaH-a: angažirati mlade stručnjake na pisanju projekata i privlačenju sredstava koja nam je EU stavila na raspolaganje.

Privatizacija prirodnih resursa, posebice voda i šuma

ORaH se izričito protivi privatizaciji voda i šuma koje smatra općim odnosno društvenim dobrom i stajališta smo da bi pravo na vode i šume kao javno dobro trebalo biti i ustavna odredba. Zalažemo se za zabranu privatizacije Hrvatske elektroprivrede, Hrvatskih šuma i Hrvatskih voda te vodne komunalne infrastrukture.

'Ozelenjavanje' prometa

'Ozelenjavanje' prometa za nas podrazumijeva uvođenje ekološki prihvatljivih varijanti javnog prijevoza (električni pogon, bioplin, gradska željeznica), ulaganje u željeznice te poticajne mjere koje će zeleni oblik prijevoza građanima učiniti i praktičnijim i povoljnijim kao što su to kvalitetne staze za bicikle, porezne olakšice za hibridna i električna vozila, jeftiniji ili besplatan parking za takva vozila i slično. Što se tiče infrastrukture, fondovima EU mogu se razvijati željeznički i vodeni promet koji predstavljaju održive oblike transporta.

Upravljanje zaštićenim područjima prirode i zaštita bio i krajobrazne raznolikosti

Nacionalna parkovna agencija treba ustrojiti jedinstveni sustav upravljanja zaštićenim područjima, a njezinim osnivanjem unaprijedit će se stanje u sustavu upravljanja nacionalnim parkovima i parkovima prirode u Hrvatskoj, jer se kroz analizu načina i metoda poslovanja javnih ustanova koje sada upravljaju tim područjima zaključilo da je sadašnji model istrošen, nefunkcionalan i skup te da se treba poslužiti dobrim primjerima iz svjetske prakse kako bi se taj sustav unaprijedio. Kao model uzet je sustav koji imaju SAD-e, a koji u praksi pokazuje najbolje rezultate u tom području. Kada se govori o politici zaštite okoliša i prirode temeljno pitanje je financiranje te politike. Kada govorimo o sustavu zaštite prirode na godišnjoj razini u sustavu se vrti oko 500 milijuna kuna, što nije mali novac, odnosno s tim se novcem mogu financirati mnogi prioritetni projekti zaštite prirode sukladno Nacionalnoj strategiji i akcijskom planu zaštite krajobrazne i biološke raznolikosti. Nacionalna parkovna agencija treba postati taj ključan financijski instrument bez kojeg nema uspješne politike ni zaštite okoliša, ni zaštite prirode. Osnivanjem Nacionalne parkovne agencije provest će se racionalizacija poslovanja na svim razinama kroz objedinjavanje općih i zajedničkih poslova na jednom mjestu, ustrojiti će se jedinstveni sustav nabave, unificirati će se svi protokoli i postupanje, izgraditi će se jedinstveni informatički sustav, propisati će se jedinstveno unutarnje ustrojstvo svih ispostava nacionalnih parkova i parkova prirode i nova klasifikacija radnih mjesta koja će omogućiti veću fleksibilnost radnih mjesta i pružiti mogućnost za napredovanje u službi, ustrojiti će se jedinstvena služba čuvara prirode te kreirati i voditi jedinstvena

politika upravljanja tim područjima. Nacionalna parkovna agencija spriječiti će neracionalno trošenje sredstava od strane pojedinih javnih ustanova koje upravljaju turistički atraktivnim parkovima i koje temeljem toga ostvaruju veliku dobit, dok druge javne ustanove jedva preživljavaju i nemaju sredstava ni za hladni pogon. Upravo je ravnomjeran razvoj svih nacionalnih parkova i parkova prirode jedan od prioriteta Nacionalne parkovne agencije.

Smanjenje emisija stakleničkih plinova i prilagodba klimatskim promjenama

Politika zaštite zraka i borbe protiv globalnog zagrijavanja i klimatskih promjena polazi od minimalnih ciljeva koje je Hrvatska preuzela potpisom Kyotskog protokola i članstvom u EU te je razrađuje postavljajući ciljeve do 2030. 40-30-30 što znači 40% manje emisije te 30% udjela obnovljivih izvora energije te 30% veću energetske učinkovitost. Sredstva Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost moraju se maksimalno angažirati na projektima s ciljem smanjenja postojećih emisija u industriji, kroz mjere energetske učinkovitosti te subvencija za postavljanje obnovljivih izvora energije. Namjensko korištenje sredstava Fonda značajno će promijeniti energetske sliku Hrvatske. U ovom trenutku sredstva se koriste nenamjenski i na netransparentan način. Osim toga, načela održivog razvoja i borbe protiv klimatskih promjena treba ugraditi u sve resorne politike kako bi se rješenja kreirala na mjestu nastanka a ne posredno u Ministarstvu zaštite okoliša koje nema nadzor nad proračunom, politikom poljoprivrede, transporta, gospodarstva i slično, čime politika klimatskih promjena RH ostaje mrtvo slovo na papiru. Dakle, moguće je u relativno kratkom roku napraviti mnogo no potrebno je dovesti na čelo države Vladu koja razumije principe i načela održivosti i spremna je ih se držati.

Gospodarenje šumama

Šumarstvo je zbog svojih gospodarskih, okolišnih i društvenih potencijala značajan čimbenik u provedbi modela kružne/ciklične ekonomije, koji je temeljna smjernica ORaH-ove gospodarske politike. Šuma je obnovljivo prirodno bogatstvo koje ima raznolike, infrastrukturne i sirovinskoenergetske funkcije, a osim iznimnog prirodnog značaja, šume imaju veliki gospodarski i društveni potencijal. Hrvatska ima komparativnu prednost u odnosu na druge države zbog svoje duge i uspješne tradicije potrajnog (održivog) upravljanja i gospodarenja šumama. Šumarstvo u Hrvatskoj je, nažalost, obilježeno netransparentnim i neefikasnim upravljanjem državne tvrtke Hrvatskim šumama, korupcijom, lobističkim interesima i pogodovanjem pojedincima i grupama, dominacijom izvoza sirovine s izuzetno malim izvozom finalnih proizvoda s dodanom vrijednošću, administrativne procedure su komplicirane i arbitrarne zbog pretjerane zakonske normiranosti te preklapanja, pa čak i kontradiktornosti. Nedovoljno se koriste potencijali biomase u energetske svrhe, a povezanost šumarstva s novim trendovima i tehnologijama u građevinskom sektoru je efemerna. U tom se smislu Hrvatska može, nažalost, smatrati sirovinskom izvoznom kolonijom zbog čega je teško očekivati da će šumarski i drvoprerađivački sektor postati značajniji čimbenik u gospodarskom oporavku države. Ciljevi ORaH-ove šumarske politike su potrajno (održivo) upravljanje i gospodarenje šumama te očuvanje biološke raznolikosti (flore i faune) šumskih zajednica; pojednostavljivanje zakonodavnog okvira i uklanjanje birokratskih prepreka za realizaciju proizvodnih, visokotehnoloških projekata iz ovog sektora, uvođenje planskog, strateškog pristupa; efikasno upravljanje i transparentno poslovanje Hrvatskih šuma uvođenjem jasnih 'pravila igre' koja jednako vrijede za sve; pokretanje burze

drvnih sirovina; jačanje drvnog klastera; brandiranje Hrvatske kao visokokvalitetnog drvnog branda; pošteno i efikasno korištenje sredstava OKFŠ-a; jačanje energetske potencijala biomase; poticanje kreativnih industrija i produkt dizajna u području obrade drva te jačanje ulaganja u nova znanstvena i tehnološka rješenja te povezivanja građevinskog i drvnog sektora; otvaranje novih (zelenih) radnih mjesta u privatnom sektoru na realizaciji drvoprerađivačkih projekata. U realizaciji ovih ciljeva iznimno je važna sinergija i kvalitetna suradnja između državnog sektora (HŠ, Ministarstvo poljoprivrede, Institut), privatnog sektora, znanstvenih institucija (Fakulteti) te čvršće povezivanje s međunarodnim sektorskim udruženjima, a veliku važnost ima savjetodavna šumarska služba čiju je nepristranost i neovisnost neophodno osigurati. Financijska sredstva za realizaciju projekata iz ovih djelatnosti postoje i izdašna su, no ostat će mrtvi kapital ukoliko se u ovu djelatnost ne uvede strateški, planski pristup te disciplinirana, vjerodostojna, transparentna i efikasna provedba ključnih projekata i programa za realizaciju ove iznimno važne politike.